

Franckesche Stiftungen zu Halle

Memoria Theologorum Wirtembergensium Resuscitata, h.e. Biographia Præcipuorum Virorum, qui à tempore Reformationis usque ad hanc nostram ætatem ...

Accessit Elenchus Scriptorum tum editorum, tum in Manuscriptis latentium cum
Supplementis atque Indicibus necessariis

Fischlin, Ludwig Melchior

Ulmæ, Anno M.DCC.X.

VD18 90845382

[Stephanus Gerlachius]

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:hbz:5:1-216309

Politicisque negotiis dexteritate, taciturnitate, candore, aliisque Virtutibus eximiis præcellens, qui 200. Alumnis, Literas Alpirspaci, Denckendorffæ & Bebenhusii discipulis magna cum curâ præfuit, Extinctus Apoplexiâ, cum à meridie ad somnum sese composuisset, Anno 1611. d. 25. Junii, (a) ætatis 67. Funebria executus est Andreas Olander, Cancellarius Tubing. habitâ ex Rom. VIII. 35 - 39. Concione.

Nat 1546.

Clar 1584.

Ob. 1611.

STEPHANUS GERLACHIUS, SS. Theol. Doctor & Professor, simulque Academiæ Tubingensis Procancellarius, Knittlingæ in finibus Agri Wirtembergici, ipsa ProtoMartyris Stephani Feria 1546. natales habuit. Patrem Virum plebejum qui ad Anabaptismum deflectens, anno 1607. cum reliquis filiis Wirtembergiâ pulsus, in Moraviam migravit. (a) Primas literas in Meckmühlensi Schola, Præceptore Melchiore Heroldo, cum didicisset, Stuttgartiam in Pædagogium, & ex eo in Scholas Claustrales, præcipuè Maulbronnâ, Præsule Valentino Vannio, recipitur Anno 1563. Biennio post in Stipendium ductus primâ laureâ donatur, & 1567. secunda; Theologiæ Studio incumbens eum se gerebat, ut tùm temporis nec faciliè prudentior, nec etiam doctior inter Studiosos juvenes Tubingæ reperiri potuisset, judice H. Hilario. (b) Cùm igitur An. 1573. Johannes

(a) Brunniæ lib. Synopt. p. m 89.

(a) A. Caroli Memorabil. Tom. I. p. 162.

(b) In Epistola ad Johannem Olearium Goslarie dta 28. Septembris 1619 Scripta.

Johannes Baro ab Unquod / Caesarei ad Portam Ottomannicam Legati Munere defungens, Concionatorem Aulicum e Stipendio Ducali desideraret, consentientibus Professorum suffragiis, Gerlachius ad illud officium destinatur. Ipse tamen noluit primum iis obsecundare, via longinquitatem cauſatus. Accedente verò postea Principis autoritate & Cancellario Academiae D. Jacobo Andreae dicente: Suscipiendum ipsi hoc munus & proficiſcendum Constantinopolim, etiamsi suus Filius esset; tandem paruit, Graecorumque religione ac moribus diligenter inspectis ac cognitis, in causa fuit, quod postea inter Graecos, sedente Patriarcha Jeremia, doctrinae examen fuerit institutum. Patriarchejum singulis ferè mensibus ingrediebatur & conferendi cum Graecis occasionem frequenter captabat, quos etiam de fide & Religione differens adeò testimoniis Scripturae repressit, ut ne hiscere quidem fuerint ausi. (c) Neque minus primarios Ecclesiae Graecae Proceres eximia sua pietate, rara eruditione & praestante, amabili humanitate, ac humilitate singulari, in summum sui amorem & favorem amplissimum pertraxit, testibus epistolis, quibus eum ad amicos suos in Graciam penetrantem comitati sunt. Inter illos, praeter Jeremiam jam dictum, erat Patriarcha Alexandrinus, Sylvester; Metropolitae Joasaphus, Thesalonicensis. Cyrillus, Nicenus; Metrophanes Berrhöensis; Gabriel Philadelphiensis. Methodicus, Melenicensis. Johannes Zygomala, Orator, & Johannes Theodosius ejus filius, Proto-notarius; sicut etiam Matthaeus Calogerus, Simeon Caba-

(c) *Id. Ibid.*

Cabasilas, Hierodiasconus, Michaël Cantacuzenus, & Armeniorum Episcopus, atque alii plurimi, quibus omnibus Augustanam Confessionem à B. Crusio Græcè converlam exhibuit. (d) Constantinopoli excurrrens magnam Asiæ partem perlustravit, de quo extat Diarium ejus, ex Hilarii judicio liber longè utilissimus, ex quo Crusius multa in suam Turco-Græciam transcripsit. In Itinere Constantinopolitano Hadrianopoli capitis dolore, & dyscrasia totius Corporis correptus à Judæo quodam valetudini pristinae cum succo inprimis è malis granatis restitutus est. Unde postea sigilli loco tria elegit mala granata. Cæterum haud prætereundum existimamus, quod Parentator ut rem valdè memorabilem subiceri non debere judicavit: Illuxerat, inquit ille, dies 16. Aug. An. 1573. cum Domini Oratores Cæsarei, Carolus à Rhüm, & Generosus Baro ab Ungnad/ Imperatoris Maximiliani II. munera Suldano Selymo oblaturi cum comitibus suis, quos inter etiam Gerlachius fuit, palatium Imperatoris (ubi multa millia Turcarum congregata fuerunt, omnesque ut ibi loci legis & moris est, mirandum tenuerunt silentium,) intrarent, ecce è media turba, medioque silentio unus Turcarum, irrisum fidem & religionem Germanorum, Germanicis verbis exclamat primam Catecheticæ nostræ Institutionis Quæstionem: Cujus es Religionis? Welches Glaubens bist du? Mirari & obstupescere omnes, cum primis Gerlachius, voces Germanicas, easque ex Catechesi nostra Wirtembergica delumtas in media porta Ottomannica exau-

(d) *Hafenrufferus in Or. funebri, nec non Hilarius ad Chronicon Cyprii 1424. seq.*

exaudiri. Posteris igitur diebus inquisitione datâ compertum est, illum, qui sub Oratorum ingressum sic exclamaverat, fuisse Johannem Ferberum, pistorem & olim civem Backnangensem Wirtembergicum, qui ad impietatem Turcicam defecerat, & postea Gerlachium sæpissimè convenit. Sed & alius Apostata cum eo frequenter collocutus, nimirum, Adamus Neuserus, Pastor olim Calvinianus, ex quo ad Arianismum, mox verò ad Impietatem Turcicam delapsus, qui multis cum querimoniis illi narravit, quàm duriter à Theologis Heidelbergensibus, Bezæ consilio, fuerit habitus, quâque ratione ad religionem Turcicam devenisset, subjungens tandem: Nullus nostro tempore factus est Arrianus, qui non ante fuerit Calvinista, Servetus, Blandrata, Alciatus, Franciscus Davidis & alii. Igitur, qui timet sibi, ne incidat in Arianismum, caveat Calvinismum. (e) Anno 1577. d. 31. Decembris à Domino Ungnadio per milliare extra Constantinopolin obviam missus est alteri Legato Cæsareo Joachimo à Sinzendorff, cujus Concionator Aulicus erat Salomon Schweiggerus. (f) Exacto Constantinopoli ferè Sexennio Gerlachius Anno 1578. in Patriam rediit, ubi d. 23. Novembr. publicâ solennitate Doctor Theologiæ renunciatus, Professionem in Academia Tubingensi Extraordinariam & 1586. post Theodoricæ Snepffii obitum Ordinariam, ulterius An. 1591. Spartam Superintendentis in Stipendio Illustri Superioris cum Decanatu Ecclesiæ reportavit, cui resignante Anno 1600. Jacobo Heerbrando, Procancellarij & Præpositi Ecclesiæ Tubingensis

(f) *Id. loc. cit. p. 51.*

sis dignitas tandem successit, quam tamen usque ad annum 1606. tantum administravit. Matrimonium contraxit cum Brigitta Johannis Schwarzii, Archiatri Wirtembergici Filia, ex qua filium & filias reliquit superstites. Erat, B. Hafenrefferi teste, insignis Vir eruditionis, quo istâ ætate nullus vixit admirandæ profunditatis ratione in scrutandis ac evolvendis Scripturæ Sacræ summis Mysteriis, aut superior, aut ei comparandus; iis maximè, quæ circa Personam Christi & Prædestinationis Articulum contra Calvinianos, Esavitas & Huberianos versantur. Calluit perfectè Linguam Græcam, Philosophus fuit non proletarius, aliarumque rerum ac artium satis gnarus. (g) Peculiarem è Pontificiis Adversarium habuit, Johannem Busæum, Jesuitam Moguntinum, contra quem humanæ Christi Naturæ, in consortium SS. Trinitatis assumptæ, Majestatem masculè vindicavit. (h) E Calvinianis Lambertum Danzæum, quem itidem confutavit; Sed & Samuel Huberus ad ejus consensum in controversia de Universalitate Prædestinationis provocavit, quem tamen Gerlachius solenni protestatione & disputationibus in contrarium editis studiosè amolitus est. (i) Ad extremum cum vertigine & tremore laborâsset, memoriam adeò amisit, ut vix suum & suorum nomina retineret. (k) Senio confectus ad meliorem vitam abiit Anno 1612, d. 30. Januarii ætatis 66. (l)

Paren-

(g) H. Hilarius loc. citat.

(h) Jubil. Acad. Tubing p. 103. & Scripta amab.

(i) Atta Huberiana.

(k) Melch. Adami Vir Theol. p. m.

(l) Escht, Supplem. p. 156. & Carol. pag. 281.

Paren
Ora
Sigill
defen
Wirt
fera
Adri
168
Epita

Ep
P

SI
lach
Ing
mæ
Ma
154
ti g
Ung
tino
in D
bris
crea
nari
rius

Parentales ei laudes dixit Matthias Hasenrefferus Oratione & Concione Fun. ex 2. Reg. 2. v. 1-14. Sigillatim eum nuperrimè contra G. Arnoldum defendit Andreas Carolus, Junior, in Innocentiâ Wirtemberg. P. III. c. IV. p. 399. De cætero confertur Theoph. Spizelius. Templo Honoris p. 25. Adrianus Baillet in libro admodum raro des An. 1689 in 8. Tom. I. p. 336. seq. apud G. Serpilius Epitaph. Theol. Suev. p. 20.

**Epitaphium Tubingæ in Tem-
plo D. Georgii hîscæ Elogiis orna-
tum est.**

Servite Domino in Timore & exulta-
te Ei in Tremore. Stephanus Ger-
lachius, eximiæ pietatis, profundissimi
Ingenii, summæ Eruditionis & maxi-
mæ Authoritatis Vir, Knittlingæ prope
Maulbronnâ d. 26. Decembris Anno
1546. natus, in Comitatu Cæsarei Lega-
ti generosi Domini, Domini Davidis de
Ungnad &c. ut Minister verbi Constan-
tinopolin profectus, inde Anno 1578.
in Decembri reversus, d. 29. Novem-
bris, Anno 1579. Theologiæ Doctor
creatus, ejusdem Professor extraordi-
narius, Anno sequente verò ordina-
rius: Sicut & Ecclesiæ Decanus An-
no

no 1587. constitutus Ducalis Stipendii Superintendens, Anno 1590. electus, Rectoratu aliquoties & Vice-Cancellariatus Academici munere compluribus annis laudabiliter perfunctus: tandem vitæ & muneris sui cursu feliciter absoluto d. 30. Januarii Anno 1612. & sic completo ætatis suæ Anno 1565. cœlestem Patriam transmigravit, cui lætam Surrectionem Deus O.M. benignè concedat. Amen,

Scripta.

Commentarii super Epistolas Paulinas, Anno - - -
Tubingæ,

Responsio, qua L. Danæi figmenta & Calumnie, quas contra Anti-Sturmium D. Osiandri in Causa S. Cœne & Majestatis Christi hominis evomuit, refutantur, Tub. 1580. 4.

Responsionis Hyperaspistes, Ibid. 1581. 4.

Decertatio cum L. Danæi profano Milite, quem Clibanarium vocat, Tubingæ, Anno 1583. 4.

Affertio Majestatis Christi hominis contra Joh. Busæum, ibid. 1585.

Disput. de Persona Christi, 1586. 4.

Alia de Pers. Christi contra Busæum, 91.

De Prophetis, Respondente Davide Rungio, Tubing. An. 1588. 4.

De Deo Uno & Trino, 1589. 4.

de

Disp. de Conclusionē: Christum esse mortuum pro peccatis omnium hominum, Tubingæ, 1590. 4.

de Providentia Dei, 1591. 4.

de invocatione Sanctorum, 1592

de Cœna Domini contra Calvinianos, 1592.

de Adventu, Persona, Officio & Regno promissi Messiae, Ib. 1593. 4.

de Ecclesia Christi Militante, 1592.

de Fide in Christum, 1594.

de Baptismo, 1595.

de Contritione, 1595.

de resurrectione Christi, 1595.

de Mediatore Christo, Tub. 1598. 4.

Disp. tres de Electione Huberianismo oppositæ, Ibid. 1600. 4.

de personali duarum Naturarum in Christo Unionē & Communicationē, Ib. 1602. 4.

de Jejunio, Ibid. 1604. 4.

de Justificatione contra Rob. Bellarminum, 1603. 4.

de iisdem planè causis Justificationis & Electionis nostræ,

de Officio Christi Prophetico.

Biduum Tubingense edidit Martinus Crusius.

Disputationum Theologicarum de Controversiis præcipuis, Tomi II. Tub. 1610. 4.

Constantinopolitaniſche Reiß - Beschreibung / Francosurt. Anno 1674. opus posthumum, in fol. Cujus editionem idè distulerunt heredes, quod nimis libera iudicia de plurimis personis ipsius quoque Aula Cæsareæ proceribus in eo perscripta reperiantur, quæ tum temporis, si liber editus fuisset, summam